

FINSK-JULREVVY.

redigerad af Jac. Ahrenberg

med bidrag af:

Aspelin, J. R.

Fagerlund, G.

Flodin, K.

E. B.

Estlander, B.

Gripenberg, A.

Gråsten, E.

Gustafsson, F.

Heikel, I. A.

Hjelt, A.

Jelm, W.

Junius.

Lagus, E.

Lybeck, M.

Molander, H.

Nordman, A.

Nordman, P.

Piscator.

Ramsay, A.

Reuter, J.

Reuter, J. N.

Tallqvist, K.

Tavaststjerna, K. A.

Westermarck, H.

Willebrand, R. F. v.

Innehåll.

- Återblick.* R. F. v. Willebrand.
Grå sten, poem. J. Reuter.
Vår svenska skönlitteratur 1890—91. E. Gråsten.
Villa Malcolm, poem. K. A. Tavaststjerna.
Konsten under året. Jac. Ahrenberg.
Choses mystérieuses. H. Westermarek.
Kinesiska muren, poem. K. A. Tavaststjerna.
En nordisk universitetskalender. E. August.
Tyrolerkväll. J. Reuter.
Musiklifvet i Helsingfors 1891. K. Flodin.
Förödmjukelse. P. Nordman.
Sängdags, poem. M. Lybeck.
Den finska skönlitteraturen under året. Junius.
Ludvig Filips resa i nordn. J. R. Aspelin.
En fest i Wellesley College. A. Gripenberg.
Svenska teatern 1887—91. H. Molander.
- Finska teatern.* J. N. Reuter.
Fiskerinäringen. Piscator.
Barnsöl. V. Jelm.
Andra tider, poem. K. A. Tavaststjerna.
Turistföreningen. A. Ramsay.
- Litteratur-revy.*
Theologi. K. Tallquist.
Historia. B. Estlander.
Geografi. A. Nordman.
Statistik. A. Hjelt.
Lingvistik. F. Gustafson.
Pedagogi. I. A. Heikel.
Medicin. G. Fagerlund.
Zoologi. E. B.
Musikbilaga. K. Flodin.

Illustrationer.

- G. Berndtson. *Toiletten.*
A. Edelfelt. *Kristus och Magdalena.*
Th. Wænerberg. *Sommardag på Hogland.*
W. Wallgren. *Kristushufvud.*
„ *Mariatta.*
M. Wiik. *Ut i världen.*

FINSK JUL-REVVY.

Återblick.

Ar 1891 skall för all framtid i vårt folks hågkomst bära prägeln af den oro, som vid dess gryning rädde i alla sinnen. Under intrycket af dels fullbordade dels planlagda reformer, främmande för vårt samhällsskick och af en i vår historia allenastående lagstiftningsakt, som, några veckor före landtdagens början, gifvits dess blifvande arbeten till utgångspunkt, begynte nationens representanter med mindre förtröstan än annars sitt ansvarsfulla värf.

På ständens vägnar framburo talmännen till monarken uttryck för landets bekymmer, och en nådig försäkran, hvars ädla syfte tacksamt uppskattats och hvars bärvidd framtiden skall utvisa, blef det omedelbara svaret härå.

Medvetandet af representationens lagstadgade rätt till samvärkan med regeringsmakten stälde främst på landtdagens arbetsordning initiativet till en lagenlig gestaltning af den redan vidtagna postreformen. Förarbetena till en petition i detta syfte bildade, änskönt icke upptagna i landtdagens protokoll, en af det förflutna ständermötets viktigaste episoder, så föga än det synliga resultatet sedermera motsvarade hvad man, i tron på ändtligt vunnit endräkt, i början åsyftat. På det ringa afstånd i tiden, som tills vidare skiljer 1891 års landtdagsmän från de minnesrika januarikvällarna, är en objektiv kritik af dessa händelser nästan omöjlig. Med visshet kan man dock hoppas att om än förhandlingarna mellan partiens spetsar och inom klubbarna ännu fortleva blott i deltagarnes minne, tillförlitliga dokument skola stå den framtida tecknaren af våra parlamentariska häfder till buds och därmed också den stora allmänheten bli i tillfälle att skåda „postpetitionernas“ historia i dess rätta dager.

I närmaste samband med frågan om postreformen stod petitionen rörande det tillämnade närmandet mellan kejsardömet och Finlands tullförhållanden. Klarare och allvarigare än i statsutskottets häraf föranledda betänkande kunde sakens rättsliga och finansiella beskaffenhet icke framställas. Hvad värkan dessa af den mest endräktiga opinion i landet uppburna önskningsmål åstadkommit är oss ännu i närvarande stund ej beskärdt att veta.

På den egentliga lagstiftningsens område stod i form af regeringsproposition åter vid denna landtdag främst den vid 1888 års ständermöte antagna och den 19 december 1889 promulgerade strafflagen, med några ändringar. Propositionens tillkomst är en af de märkeligaste företeelser, och dess behandling vardt också

en pröfvosten för representationens lojalitet i bästa mening. Äfven härom är det definitiva domslutet framtiden förbehållet; så ock sakens slutliga öde. Samtidens omdöme torde innebära ett varmt erkännande af ospard möda och manlig tillförsikt.

Ett periodiskt återkommande spörsmål af stor social betydelse erbjuder reglerandet af vår bränvinslagstiftning. Efter brokiga öden braktes denna fråga i landtdagens elfte stund på kompromissens väg till afgörande. Det påtagliga resultatet var en skärpning af redan förefintliga restriktioner; med andra ord, problemet har ej därmed nått sin lösning. Ty finanspolitiken kan åtminstone ej utöfver en viss gräns vara betjänad af ökad skatt på produktionen, lagskiparens redan högljudt förnumna klagan öfver att de gällande bestämmingarna icke lämna en den materiella rättvisan tillfredsställande norm för handläggningen af hithörande mål, har ingalunda blifvit stillad och det moraliska syftmålet, den politirättsliga sidan af saken, kan säkerligen icke främjas endast genom ökade hinder för tillverkning och förbrukning. Hufvudsumman är att nykterhetssträfvet i sin stora kamp mot vårt folks andliga arffliende uti lagstiftningen har en blott subsidiär bundsförvandt. Målet skall nås på väsentligen andra vägar, och under sådana förhållanden är resultatet af senaste landtdags arbete på bränvinslagstiftningens område helt naturligt att anses blott såsom ett nytt, på försök åvägabragt öfvergångstadium.

Ett socialt syftmål har äfven den på regeringens initiativ under ständernas medvärkan vidtagna reformen af villkoren för jorddelning på landet. Besuttenhet och därmed utsikt till en oberoende och människovärdig existens är afsedd att härigenom tillföras vida kretsar hittills utanför detta sociala rämärke stående medborgare.

Delvis på ogynnsamma villkor för jordförvärf, om än hufvudsakligen på andra omständigheter grundad är den isynnerhet i norra Finlands samfundslif år från år alt djupare ingripande emigrationen. Med anledning af ständernas härom aflåtna petition torde en undersökning komma att egnas frågan i hela dess vidd. Jorddelningsreformen skall törhända bidraga till dess naturliga lösning. Hufvudorsakerna äro dock knappast i lagstiftningens väg åtkomliga, och den i utsikt ställda undersökningen, hvars värkställare för öfrigt icke blir lätt funnen, skall sannolikt utmytna i att emigrationen, för så vidt den öfverhufvud kan stärfas, har sitt enda tillgängliga och värksamma korrektiv uti ökad upplysning. De ur emigrationen medelbart härflytande mångfaldiga sedliga, sociala och ekonomiska olägenheterna borde dock med utsikt till det bättre kunna göras till föremål för energiska åtgärder.

Kommunikationsmedlens utveckling har såsom vanligt omfattats med lifligt intresse bland representationens medlemmar och, naturligt nog, också därutanför. Programmet för den instundande treårsperiodens järnvägsbyggnader blef dock anspråkslöst nog och bör ej kunna inge ens den ängsligaste statsekonom bekymmer. Denna återhållsamhet har emellertid ganska allmänt hälsats med tillfredsställelse. I tider då man är oviss huruvida våra främsta statsfinansiella hjälpkällor obetingadt skola regleras ur synpunkten af landets egna intressen, är det godt att ha ekonomisk kraft besparad, och den utländska kreditens „falska våg“ är altför känslig för politisk påtryckning, för att man icke hos oss i närvarande tid hälst såge sig oberoende däraf.

Af gynsam invärkan på penningomsättningen i landet blir tvifvelsutan det på s. k. „warrants“ bygda system för varukredit, som enligt regeringens af ständerna i hufvudsak godkända förslag i en snar framtid skall införas, hvarjämte den inhemska företagsamheten till fromma villkoren för ingående af aktiebolag underkastats en välgörande revision.

Den bebådade omgestaltningen af vårt utsökningsväsende blef icke färdig att föreläggas ständerna och kommer således att taga 1894 års landtdags arbete i anspråk. Om då därjämte äfven en reform af rättegångsbalken eller någon del däraf, enligt af representationen uttaladt önskningsmål, till dess hinner förberedas, så kunna vi snart nog emotse realiserandet af en likaså betydelsefull som välbehöflig omgestaltning inom vår processuella lagstiftning.

För undervisningen blef af ständerna rikligt sörjdt. Vår folkskola, hvars fader nyligen hedrats i hela nationens hågkomst, går en snabb utveckling till mötes, och det nyväckta intresset för den s. k. folkhögskolan afser att efter skandinaviskt mönster på grundvalen af nationens eget skaplynne leda folkbildningen in på nya banor.

Resultatet af landtdagens mångsidiga arbete på vårt kulturlifs särskilda områden kan för öfrigt ännu, i brist på den definitiva sanktionen, icke öfverskådas. De viktiga författningar vi ha att emotse komma sannolikt att bära årtalet 1892. Själftva landtdagsåret, om än såsom sådant en milstolpe på vårt framåtskridandes

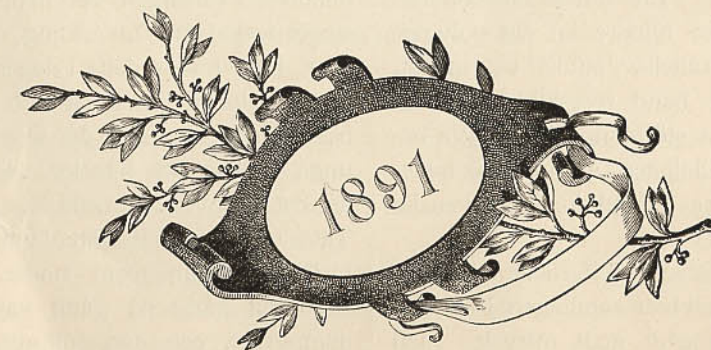
väg, blir icke minnesvärdt genom hvad under dess lopp promulgerats. Förändringen af „prässlagen“ är sitt eget värn emot omild kritik, och den nyligen offentliggjorda författningen beträffande lingvistiska kvalifikationer inom några af våra ämbetsverk kan leda derhän att verklig duglighet icke alltid blir ledstjärnan.

Det högsta styrelsevärdet har omgestaltats genom afskaffandet af komitén för finska ärendena. Reformens betydelse kan olika tolkas; säkert är dock att den slutliga handläggningen af våra viktigaste angelägenheter i detta verk hittills handhafs af personer, representerande både insikt och fosterlandskärlek. Äfven särskilda personalförändringar inom de maktägandes krets ha under året timat. Någon värkan däraf på ledningen af landets öden har icke försports, och hvad i den vägen förestår vet ingen. Det är vanskligt att spå och för närvarande ofta ledsamt att vara sannspådd.

Den s. k. yttre politiken står i ringa samband med händelsernas gång i Finland. Årets främsta diplomatiska evenemang, franska flottans färd i österväg, gick oss spårlöst förbi. På Finlands historia skall väl detta närmande mellan de två stormakterna icke omedelbart invärka. Det nästföregående för 84 år sedan gjorde det så mycket mera.

Vår inre politik röjer en glädjande böjelse för fred. Den rättsliga likställigheten är uppnådd, och hvad i afseende å den sociala tilläfsventyrs ännu icke vunnits kan i alla fall icke omedelbart genom agitation tillkampas. Huruvida „språkfrågan“, såsom man hoppats, engång difinitivt skall lämna rum för en annan gruppering af våra fosterländska intressen, låter sig dock ej ännu med bestämdhet utredas. Symptom i den riktningen var den under landtdagen omisskänneliga divergensen inom det s. k. nationella partiet i särskilda frågor. Högst sannolikt skall dock den gamla dualismen ännu länge påvärka sympatier och sträfvet i vårt land. Lyckligt är härvid att fiendtligheten minskats och bitterheten mildrats. Detta är åtminstone till en del hvad vi dyrt förvärfvat genom de senaste årens pröfningar. Att största möjliga solidaritet uti intressen är oundgänglig i hem-sökelsens tid, har blifvit och skall än mera blifva klart äfven för stridens fordom oförsonligaste förkämpar. Hvad grundvalen för våra politiska sträfvet vidkommer, så var därutinnan ingen förändring af nöden. Egennyttan har hos oss mindre än någonstädes i världen utgjort driffjädern för partipolitik, och om än under bestående maktförhållanden lycksokeriets ogräs i enskilda fall kan frodas, ha vi dock hos oss aldrig sett spår af partisiften sträckande sig utanför gränserna för fosterlandets välfärd. Det är en rik tröst äfven för den som ser framtiden hölj i dunkel, att veta våra viktigaste intressen öfver allt i landet uppburna af fullständig endräkt. Uppfattningen af hvad vår rätt innebär är för alla medborgare i Finland gemensam, och hvad än de senaste åren lärt oss, kunna vi fortfarande grunda vårt framtidshopp på den trosbekännelse Robert Castrén, den varmhjärtade och saknade fosterlandsvännen, för femton år sedan uttalade: „äfven *det rätta* är en makt, en makt som behärskar individer, slakten och nationer och sträcker sitt inflytande så långt historiens och tidens gränser nå“.

R. F. v. WILLEBRAND.

Grå sten.

En sockelsten till ett stort palats
jag är liksom tusen andra,
dock är jag nöjd med min ringa plats
och vill ej mitt öde klandra.

Jag står väl icke på ärans höjd,
men jordens yta helt nära;
mitt arbete gör jag tyst med fröjd
min tjänst att bära och bära.

Jag ger min kraft och mitt lilla pund
att stödja det skimrande huset;
förutan underlag, utan grund,
det fölle tillhoppa i gruset.

JONATAN REUTER.

Vår svenska skönliteratur 1890—1891.

En lyrisk diktsamling, icke mindre än sju volymer berättelser, studier och utkast, ett band reseskildringar och två större noveller utgöra behållningen af årets skönliterära produktion på svenska hos oss.

Märkligast af dessa arbeten är tvifvelsutan *Tavaststjernas Dikter i väntan*, oaktadt samlingen i sin helhet långtifrån gör ett oblandadt godt intryck. Man ömsom gläder sig och förargar sig — mest det senare att börja med, ty mängden af glaspärlor, som flutit med i raden af de äkta, är förvånande stor och måste utgallras, innan det är möjligt att göra rättvisa åt det

mindretal värkligen betydande poem, som röjer framsteget i skaldens utveckling.

Bäst träder detta i dagen vid en jämförelse mellan de erotiska dikterna här och i dem, i hvilka morgonbrisens sångare fann det inspirerade uttrycket för sina unga tankar och känslor. De fingo sin säregna färg af det konversationsmässiga, en smula skeptiska i Tavaststjernas sätt att taga sakerna, af kontrasten mellan känslan, som under inflytande af stundens stämning gång på gång var nära att bryta alla för-dämningar, och den småsak — ett tonfall, en blick, ett löje — däri alltsammans slutligen kondenserades under trycket af kritiken, som lurade bakom entusiasmen och tog form i den lättaste ironi man någonsin sett snudda vid ytan af tingen eller trycka sin stämpel

Man bygt häröfvan ett skimrande hus,
och bygger ännu hvar timma;
det reser stolt sig i livvets brus
med gyllene torn som glimma.

Det stiger högre för hvarje dag,
det byggs af kunskapens händer;
där odlas konsten, där skipas lag,
där snillet sin fackla tänder.

på en ungdomlig flirtation, nu flammande i eld och lågor och nästa minut förvandlad till ett näpet, vemodigt minne. Tankarnas tärna var väl i stånd att skänka lifvet purpur och toner och vårbris, men alls icke böjd för att äfventyra sig själf — lika litet som diktaren. Ut i Dikter i väntan däremot har den försiktiga sällskapstenen bytts ut mot en annan mera omedelbar, som hänsynslöst förvägrar konversationens spelmarker kurs. Ögonblickserotiken har fått vika för den stora lidelsen och ägandets mäktiga ro. Må man blott sammanställa „Framför Canovas Paris“ och „Helenas rof“! Åren, som skilja dem, hafva gifvit Tavaststjernas skaldskap mognad och djup. Erotiken har författaren emellertid, så vidt det på honom ankom, här ställt i sista planet; afdelningen „Ny fart“, där den utgör ledmotivet, föregås af två andra: „Mitt land“ och „Samtiden“, af hvilka den förra ger vid handen att det kommit strängar till på Tavaststjernas lyra.

Redan versens brusande fart borgar för äktheten af den ingifvelse, som skapat dikterna med den fosterländska bakgrunden; där är kraft och glöd, förträffliga uppslag och dristiga tankar. Men — tankarna hafva icke tänkts till slut och motiven äga ofta föga mer gemensamt än rimmets luftiga bro, som knyter dem till hvarandra. Detaljerna smälta icke ihop, och totalvärkan uteblir; det är någonting halffärdigt, ofullgånget öfver det hela. Så i „Hemåt“ och så i dikten „På svensk botten“. Manligt sagdt och väl är det, när skalden yrkar, att ett folk som hans

„— — — — — skall stå på egna fötter,
om än så fattigt, än så obekant,

det måste suga genom egna rötter
sin magra näring ifrån tallmons brant!
Ty med dess öde, sådant det har varit
man fostras manbar, stolt och allvarsam
och ledes icke som ett offerlam
till färdigredda slaktarbänken fram —
man vill ha resultat af det som farit!“

KRISTUSHUFVUD

af Ville Vallgren.

nya, djärfva tankar, men man ser dem icke. Emellanåt är det bara ord utan mening. Eller ligger någon reson i en fras som denna:

„— — — lifvet blef såsom det alltid var
på kött och blod den ytterst magra räntan?“

Annars har skalden här haft en anmärkningsvärd otur vid valet af ämnen. Att en kokott piskar sin häst i Boulognerskogen, hör till de ting en diktare knapt kan afvinna något intresse. Vårsolens inverkan på humöret

Men tankegången förefaller mer än lofligt oklar i de följande verserna om en kommande tid då nationaliteternas kamp och fall ej mer „som världshistorie“ rör författaren. Strängt taget är det icke flere än två af dikterna i denna afdelning — det varmt kända poem som bär

Hjalmar Neiglicks namn och helsningen till Zachris Topelius — där Tavaststjerna förefaller att hafva varit på det klara med hvad han ville få uttaladt.

Den mellersta afdelningen af Dikter i väntan inrymmer hvarjehanda saker, som icke gärna kunde få plats under de andra rubrikerna, och stå trots titeln icke i någon speciel rapport till samtiden. Visserligen talas där om hela fång af

hos en gammal misantrop är då jämförelsevis mer användbart. Motivet till „I härbergeraden!“ stöter på ren konventspoesi och en polemik *pro domo* blir njutbar för utanför stående blott under förutsättning att den skötes med mera esprit än författaren bestått den. Man blir angenämt öfverraskad att bland mängden af mer eller mindre undermåliga saker träffa på några så stämningsfulla dikter som „I gammalt hem“, „En patriark“ och „Ett möte“.

Formen i samlingen är mycket ojämn. Mer bedärande vacker vers har Tavaststjerna nog aldrig skrivit än den som klingar i „Nocturne“, „När jag drömer“, „Min skyggaste tanke“, „Vårsommarnatt“ och „Fågellek“ — för att nämna några af de bästa. Men de hade sannerligen icke bort utsättas för grannskapet af de halta jamber, som göra t. ex. „Ett revolutionsminne“ och „Epikurée“ nästan onjutbara.

Samtidigt med dikterna sände Tavaststjerna ut en hop skizzer på prosa under omslagstiteln *Marin och genre*. Hafvet skildrar han con amore. Badortslifvet och sporten under sommarmånaderna, då Östersjön ger lustspel, tyckas dock påtagligen intressera honom mindre än vinterns stora tragediserie med isblokad i hamnarna, skumkrönta svarta störsjöar, som rampo-nera fyrarna därute. Genrebilderna, till hvilka stoffet hemtats från olika håll, betydande och obetydligt om hvartannat, äro till antalet ungefär lika många som marinerna, men gå i genomsnitt ej upp mot dessa, oaktadt ett par af bokens haltfullaste dikter i obunden form återfinnas bland dem. „Utan ord“ är en triumfal lofsång till den allting besegrande kärlekens ära. „Vårens kyss“ — man vore frestad att kalla den en bikt med syndabekännelse och aflösning på en gång — ett yriskt stämningsstycke, halft verklighet, halft dröm, hållet i ljusaste ton. De öfriga, undantaget en med mycken humor berättad episod ur en blifvande toffel-hjältes smekmånad, erbjuda hvad man kallar underhållande lektyr — men ej heller mer.

Fac. Ahrenbergs insats för året består i en samling skizzer, också den. Denne författare besitter den oskattbara fördelen att stå på jungfrulig mark, där han aldrig behöfver söka originela motiv, emedan de erbjuda sig själfmant efter att i decennier hafva väntat på en skildrare med förmåga att inom diktens värld bereda åt dem en längre tillvaro än de sannolikt kunna påräkna i verklighetens med dess ständigt framskridande odling. Ahrenberg är rätta mannen att göra det. Han observerar säkert, ingenting karaktäristiskt undgår hans vakna uppmärksamhet, teckningen är korrekt och lokalfärgen kraftigt anbragt. Dessa egen-

skaper i förening med en elegant, koloristisk och löpande lätt stil göra hans skapelser till kulturbilder af värde, äfven då de i likhet med flertalet af skizzererna i *Österut* äro tilltagna i miniatyrformat. Den trånga ramen för teckningen utesluter för öfrigt icke möjligheten att öppna vida perspektiv, något som Ahrenberg aldrig försummar, blott det låter sig göra. Pastor Isak Hultila som — i afsigt att undgå det oväder han genom ett alltför flitigt bruk af konjaksflaskan samkat öfver sitt hufvud — står i begrepp att begära transport till en lutersk församling i Ryssland, men ryggar tillbaka för ansvaret, som där om någonstädes hvilat öfver hans kall — Kristian Kommonen, som älskar sin häst mer än allt annat på jorden och sedan den bytt om ägare och råkat i landthandlaren händer, ger den en kula för att befria den från omild behandling — och Fritz Nikolajevitsch von Dravershausen Kaporien, polyglotten utan modersmål — äro förträffligt tecknade typer. Motiven hafva vunnit i betydelse genom att de stälts i förhållande till andra, mera omfattande: den växande stormen i Österlanden, som hotar sopa bort allt som stör den ideala uniformiteten i språk, seder och tro, det af landthandeln maskerade procenteriet, som sakta men säkert ekonomiskt ödelägger breda lag af Karelen's bofasta befolkning, och den oändliga tomheten, som på alla håll omgifver mannen utan nationalitet.

Nyländskt allmogelif skildrar *Allardt* i en samling *Byberättelser*, den tredje i ordningen. Deras förnämsta förtjänst ligger i teckningens detaljtrohet. Författaren känner sitt ämne i grund och behandlar det med mycken sympati. Då han emellertid helt och hållet beherskas af det stoff han har framför sig, i stället för att själf beherska detsamma, får hans framställning karaktären af ett konstlöst referat, där man bildligt taladt har svårt att se skogen för bara trån. Störande värkar också bristen på konstnärlig objektivitet. Ofta gör författaren reflexioner vid sidan af ämnet, och hans medkänsla för de små i samhället slår stundom öfver i en viss bitterhet, som sticker fram vid skildringen af dem, som hafva det bättre. Hela hans sätt att se på världen är mer eller mindre en gammal mans, och humöret har blifvit därefter.

Godt lynne finnes det däremot i *Mariquita och andra berättelser från världens utkanter*, med hvilka *K. Zilliacus* debyterar. Med ett oblandadt nöje följer man honom på hans vägar och stigar därborta på andra sidan Atlanten. Nere i Costa Rica har författaren sammanträffat med Mariquita och hennes don Luis. Han är europé till börd, öfvermått på kultur och

civilisation, skeptisk och svår att intressera för någonting alls. Hon åter ett fullkomligt naturbarn med indianblod i ådrorna, så okunnig en ungmö i San José vid sexton år kan vara om den stora vida världen med dess moder, dess konvenans och dess förbildning, men bländande skön. Dessa två ingå en förbindelse, som anknytes rent affärsmässigt och alls inte är ämnad att räcka till lefnadens sena kväll, men i alla fall gör det, då hon, naturbarnet, visar sig mäktig en sinnets renhet och känslans adel, som binda don Luis vid henne med helt andra band än sinnen och det flyktiga tyckets. Man glömmet henne sent, där hon står för minnet med ansiktets fina profil, den varma blicken och den skälvande gestalten, beherskad och förnäm, genomträngd af den mest finkänsliga och försakande kärlek. Af bokens öfriga skizzer måste förf:s porträtter af landsmän i Amerika ställas mycket högt. Speciellt bilden af Antti Ulukka är ett mästerverk af sympatisk iakttagelse och sprudlande humor. Att författaren förstår den svåra konsten att berätta väl ökar naturligtvis arbetets värde.

Fröken *Helena Westermarck* har för omvexlings skull uthytt penseln mot pennan och sammanställt ett urval berättelser och utkast *Ur studieboken* — bland dem en hel novell med motiv från Helsingforslifvet, „I ungdomen“. Frälsningsarméns uppträdande med bönemöten i Allianshuset, väckelsepredikanter, vittnesbörd och omvändelseförsök är temat som ger densamma aktualitet. Ett gryende kärleksförhållande mellan två unga människor, kring hvilkas personer berättelsen rör sig, bildar historiens utgångspunkt. I följd af ett olycksaligt missförstånd, i hvilket han ingen skuld har, tror hon sig vara besviken och kastar sig med hela sin själs energi in i den nya rörelsen — det är slutet. Tyvärr lider berättelsen af stora luckor, beroende på att det psykologiska elementet blifvit mindre väl tillgodosedt än det som i yttre måtto ger karaktär åt miljön. Underrättelsen om att Alice Stenfelt skall vittna på ett frälsningsmöte kommer som en blix från klar himmel, utan den ringaste motivering. Men just i den hade novellens tyngdpunkt bort ligga! Resten är idel accessoarer.

Vida bättre gör sig författarinnsans talang gällande i de mindre skizzer. Helt enkelt utmärkta äro hennes porträtt af gamla tant Lovise, som i afsaknad af ett eget hem lifvet igenom reser omkring med sina hattaskar, korgar och koffertar, gästande än den ena än den andra af sina släktingar och bekanta landet rundt, samt statsrådinnan, som anses vara ett ideal för en husmor, men i hemlighet tyranniseras af sin manhaftiga köksa.

I bjärt kontrast till fröken Westermarcks flärdfria, på omsorgsfulla studier grundade teckningar stå de märglösa fantasier fru *Ina Lange* (Daniel Sten) kallat *Berättelser från Finland*. Det skall naturligtvis vara värklighetsdiktning, men stämmer illa öfverens med värkligheten i det land, förf. tror sig skildra. En högt drifven rutin i sättet att tillvärka böcker kan icke fränkännas henne, men onatur ock tillgjordhet besvära i hög grad hennes författarskap.

Med öppen blick för den finska naturens egenomligheter målar däremot *John Hedberg* sina friluftsbilder. Koloriten uti *Skogsstämming* har tillika en styrka och en saft, som påminner om Ahrenbergs behandling af dylika motiv. Gemensamt hafva dessa båda författare det fina sinnet för formen och färgen. Men här upphör likheten. Ahrenbergs nervöst lifliga temperament motsvaras af en orubblig flegma hos Hedberg. Där den förre med några raska penseldrag återger det karaktäristiska uti landskapet, behöfver Hedberg hela sidor af minutiös beskrifning. Omständligt och samvetsgrant fogar han den ena observationen till den andra, så man kan urskilja minsta barr i de furor, som skymta fram längst borta i fonden. Men luftperspektivet saknas — och staffaget i de stora landskapstaflorna är alldeles för flyktigt behandladt.

Mikael Lybeck har skrivit ihop en novell med motiv från konstnärslifvet i München. *Unge Hemming*, som gett boken sitt namn, är en ung arkitekt, som efter aflagd examen reser ut för att bedrifva detaljstudier och söka väckelser vid konstens härdar. Han har funderat rätt mycket på „den stora konsten“ och på Skönheten med stort S, råkar in i skandinavkolonin i Bayerns hufvudstad, dricker öl och gör en hel hop erfarenheter vis-à-vis världen och dess ondska. En dag, då han känner ett behof att tänka sig denna Skönhet under en mera substantiel form än vanligt, får han sikte på en dam, som han ögonblickligen upphöjer till sina drömmars ideal och i fantasin omger med en gloria af kysk renhet. Utan att hans tillit rubbas det minsta bevittnar han med den mest naiva envishet i världen hos henne det ena draget efter det andra, som tyder på att hon är ett mycket ovärdigt föremål för hans svärmeri. Till slut går dock sanningen upp för honom, illusionerna fara och resignationen kommer. Hans „Lehrjahr“ afbrytes, och öfver Schweiz reser unge Hemming mot norden, lugn, melankolisk och bränd . . .

Det vore orättvist att förneka existensen af förtjänstfulla partier i Lybecks bok. Men för att göra tillbörlig värkan hade grundmotivet, den unge arkitek-

tens kolossala oerfarenhet, bort utvecklas humoristiskt i stället för att tagas så au serieux som förf. gjort det. Härtill kommer, att intrycket af berättelsen splittras genom det stora antal bifigurer Lybeck haft bruk för.

Stilen har Lybeck egnat vård och ans, utan att dock lyckas öfverskrida gränslinjen, som skiljer åt den prosa folk mest brukar skriva från den, som i sin egenartade skönhet bär personlighetens prägel. Det vill synas som om versen vore den dräkt, i hvilken förf. ledigast rör sig.

Ett bidrag till problemdikningen föreligger uti *Uppåt eller nedåt?* af Inge Storm, som med vissa uteslutningar lånat planen till sin bok af Ernst Ahlgren. Det är fabeln från Fru Marianne, som här går igen. Förf:s hjältinna har endast tio år mera på nacken och har hunnit blifva „trött vid hufvudstaden, öfvermått af dess nöjen“, då hon äktar Erik Paulsson, i hvilken läsaren äger att se „en representant för den svenska allmogen“ i vårt land. Till en början ser sig Mary Ryding besviken och tänker på att skiljas, då hon alls intet välde har öfver sin herre och man utan tvärtom brutaliseras af denne så hennes armar bära blågula märken efter karesserna, men finner om några månader lyckan i lifvet vid hans sida. Frågan är nu den om hon stigit uppåt eller nedåt genom sitt äktenskap. Förf. ansluter sig till den förra meningen: Mary har ju blifvit arbetsam. Se blott med hvilken ifver hon syr blöjor på bokens näst sista sida — i stället för att som förut lata sig eller läsa Rosmersholm och moderna romaner dagarna i ända!

Händelsen passerar i en af våra svenska kommuner — heter det. Men det finnes icke mera lokalfärg i berättelsen än att den godt kunde gälla någon

mytisk „vestkust.“ Förf. konstruerar från början till slut ur djupet af sitt medvetande och har antagligen aldrig sett den landsbygd hon skildrar, så blodlös, ovärklig och osann är bilden, som hon får fram. Att hon läst mycket, det ser man nog, men hon har glömt att man icke läser sig till författare.

Orientalen har lämnat materialet till de reseanteckningar signatyren *A—i—a* publicerar under titeln *Två finskors lustvandringar II*. *A—i—a* beherskar kåseriformen väl och hennes kända förmåga att intressera sin läsare förnekar sig ej heller i de nu utgifna skizzerna.

* * *

Kvantitativt taget är den literära alstring, hvars resultat här värderats, betydande nog. Tyvärr måste detta omdöme starkt modereras, så snart det blir tal om kvaliteten af det producerade en bloc. Det är godt om skiljemynt, men det saknas guld. En ändlös rad af utkast, som på få undantag när glida ur minnet med detsamma man läst dem — det är det mesta. Icke en enda bok med ett stort, originelt motiv!

I sammanhang härmed en anmärkningsvärd brist på den känsla en fransk kritiker kallat *le respect du livre* — en brist, som träder fram på många håll. Alltför litet har skilnad gjorts mellan det som går an under strecket i en tidning och det som förtjenar en mindre efemär tillvaro. Det är onödigt att erinra om utländska föredömen i detta afseende. En stor literatur med afnämare i hundratusental tål vid ett och annat hvilket icke utan vidare kan tillämpas inom en som materiellt bäres upp af några hundra —.

31 oktober 1891.

ERNST GRÅSTEN.

Villa Malcolm.

Det hvita, förnåma huset!
Jag sökte det ofta
där utanom världsstadsbruset,
där röken ger vika för ljuset,
där parkerna dofta
och gatan förlöpt sig i gruset.

Där skulle vårt präktiga näste
bland lummig kastanje
fördölja sig för de fleste;
— vi bjöde ej förste bäste
vår rara champagne,
— mitt hem är mitt fredliga fäste!

Vi lefde vår dag för oss själfva
med fredade sinnen.
Där gamla akacior hvälfva
sitt tak öfver dagrar, som skälfva
på hundraårsminnen
gick tiden så lätt som en älfva.

Väl kunde vi sorlet förnimma
af mänskornas äflan,
och se huru lyktorna glimma,
där vagnarna trängas och stimma
och egga till täflan,
men fjärran, — fjärran i dimma!

Då skulle jag locka helt sakta
pianot att klinga
likt trånande böljor, som frakta
den skönaste virgo intacta,
men likafullt slinga
sitt hot om det väsen de vakta.

Så skulle jag måla i toner
ett lif öfver allas,
befolkadt af ljusa æoner,
beskyddadt af mörka miljoner,
som liknöjdt befallas
att vakta om skönhetens troner.

KARL A. TAVASTSTJERNA.

Konsten under året.

Det förflutna året har, betraktadt ur konstnärernas synpunkt, varit måhända det mest lysande som den finska konsten hittills upplefvat. Detta omdöme blir bestående, vare sig att vi fästa afseende vid konstutställningarnes antal, vid antalet af de personer som besökt dessa utställningar, den penningesumma de inköpta konstverken representera eller sist och slutligen de respektive konstverkens betydelse, deras konstnärliga värde.

Utom konstföreningens och gillet permanenta utställningar ha vi under de senast förflutna tolf månaderna att nämna konstföreningens höst- och vårutställning, dess utställning af utländska konstnärers arbeten, vidare konstnärsgillet julutställning, herrarnas W. Wallgrens, A. Edelfelts, G. Berndtsons, A. Tavaststjernas och R. Stigells privatutställningar. I landsorten en utställning: Åbo. Dessutom ha af konstföreningen arrangerats utställningar i Kuopio och Ekenäs samt af konstnärsgillet en exposition i Wiborg.

Vi sakna uppgifter öfver inköpen vid konstnärsgillet utställningar, men vi antaga att den summa de

representera borde uppgå till 10,000 mark, konstföreningen har förmedlat inköp af konstverk till belopp af 33,260 mark. Vid herrarnas Wallgrens, Edelfelts och Berndtsons utställningar, inflöto dels genom direkta köp, dels genom då uppgjorda och inom året afslutade beställningar 17,000 mark. Vid kejsarbesöket i Willmanstrand inköptes för statsverket konstverk för i rundt tal 6,000 mark. Om vi till dessa summor lägga stipendier och statsunderstöd i följande poster, nemligen:

Hovingska stipendiet . . .	3,000
d:o understödet . . .	1,000
Lindmarkska stipendiet . . .	800
Löfgrenska d:o . . .	200

samt statspriset 2,000, som i år utdelats för landskapsmålning samt sist och slutligen konstföreningens aflöningsstat för dess tjänstemän och lärare, komma vi till den respektabla årsbudgeten af 75 à 80 tusen mark och dock ha vi här icke als nämnt den andel af de Längmanska medlen som antagligen ännu inom året 1891 kommer konstnärerna till godo. Rättvisligen måste det erkännas att allmänheten och statsverket för den finska

konsten visat ett levande intresse som förpligtar dess utöfvare till förnyade ansträngningar och dermed följande framåtskridande.

Att de ofvannämnda konstutställningarna af allmänheten omfattats med största intresse utvisar de oväntadt talrika besök, uppgående till siffror som äfven i länder med vida äldre kultur, mera djupgående konsttraditioner, skulle kunna anses remarkabla. Efter en kalkyl, der vi åter måste räkna utan faktorn landsorten och konstnärsgillet, komma vi till ett antal af minst 25,000 besök. Häri ingå konstföreningens utställningar med öfver 15,000 personer, herr Wallgrens med 2,000, herr G. Berndtsons med 1000 och R. Stigells med 1,000, siffror som böra väcka både aktning och förvåning, ty det gäller publiken i ett land der konsten räknar sin tillvaro efter en mansperiod och de olika konstriktningarna efter deras bärares studie- och verksamhetsår.

Innebörden af, värdet af våra konstnärers arbeten är i jemt stigande. Och intet tvifvel föreligger derom att medelnivån hvad konstverken beträffar, under det förflutna året står högre än förut. Konstnärerna sträfvat till högre mål, ha som det hette fordom, stora ide-

aler. Vid våra utställningar ha vi sett en afspeglning i smått af lifvet sådant det nu ter sig i de stora centralhårdarna för konst i Europa. Vi ha klarligen kunnat skönja huru den realistiska riktningen löpt linan ut, att den som konstskola, rättare som mål lefvat ut. Denna riktning, så förkättrad och tadlad, har dock lemnat ett dyrbart arf att vårda, aktningen för naturen, känsla och kännedom om den, samt kunskap i att efterbilda verkligheten sådan den är, och hvart helst den nya tidens konst nu än sträfvar, har den konstens uttrycksmedel i sin hand, den förfogar öfver en

färdighet så stor att det ofta är vanskligt att draga gränsen mellan virtuosen och konstnären.

Och den nya konstriktningen! frågar läsaren, hvad är dess mål! Ännu är den för ung, för litet markerad för att man skall kunna bestämdt och klart fixera dess väsen och mål, men om vi gifva akt på taflor sådana som „Kristus och synderskan“, der vi se människones son träda in i det brokiga lifvet i ett mondaint sällskap,

om vi se L. Uhdes „Låter barnen komma till mig“, der barnen framställas sådana de äro i vår tid, Skredsvigs „Människones son“ utförd i samma anda, samt der vid tänka på A. Edelfelts Kristus och Magdalena, W. Wallgrens Kristushufvud m. fl., så skola vi få ett ungefärligt begrepp om den nya riktningens mål, dess sätt att gifva form och färg åt sina stycken. Det har inkommit ett om vi så få uttrycka oss spiritistiskt element i konsten. Den nya riktningen nöjer sig icke mera med den öfverdådigt väl utförda bagatellen, det läckert målade, det bedårande i färgernas motsättning, i teknikens elegans, den fordrar till allt detta ett innehåll som kan röra, väcka, fångsla. Konstverkets innehåll bör stå i jemnhöjd med dess öfriga gedigna egenska-

per. Den nya konsten håller sig fortfarande fri från doktriner, medger sina idkare den största möjliga frihet, ja värderar dem desto högre ju mera fri och individuell konstnären är. Allt ännu kan på konstverket tillämpas E. Zolas genialiska definition, „konsten är ett stycke natur sedd genom ett temperament“.

Gerna hade vi i denna revy återgifvit bilderna af flere konstverk, som under årets lopp illustrerat våra utställningar, men revyns begränsade utrymme förbjuder det. Vi måste derfore koncentrera vårt material till det minsta möjliga, och endast följa med

TOILETTEN

af G. Berndtson.

spetsarne, med det som främst väckt åskådarens intresse.

Om vi i minnet genomlöpa den rad af konstverk som under årets lopp utförts af finske män och utställt i hemlandet, så böra vi främst vid denna revy anteckna den upphöjda och intagande bild af lidandet och förlåtelsen, som utgått ur herr W. Wallgrens atelier, Kristushufvudet. Originell i uppfattning som utförande, skall den utan tvifvel höra till de konstverk som öfverleva sin tid, trotsa smakens växlingar och modets nycker. Vi be att få påpeka ännu en förtjenst, den intima rapporten mellan materialet och arbetet. Marmorns blekhet, dess vaxlika transparens förläna bilden så mycken karaktär och lif att man tryggt kan säga, det en afgjutning, en kopia i hvilket annat material som helst icke skall på åskådaren göra samma intryck som denna marmorbild.

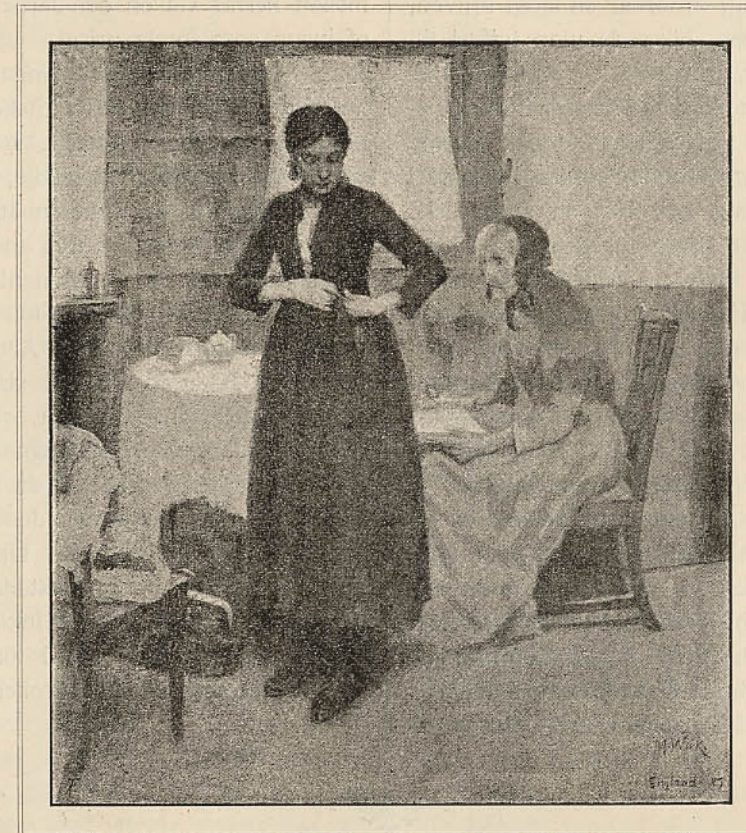
Vid sidan af denna martyriets apoteos minnas vi en annan, så vidt olik den förra som lidandet är olik glädjen. Det är Mariattas jungfruliga och hänförande gestalt, der hon sluten inom sig själf, oberörd af den hop som trängs kring henne, lyss till gyllne gökens sång. Slank, fin, naturkraftig, fri från konventionell efterbildning af antiken och pseudoantiken, med något förfinadt, typiskt finskt, är den tillsvidare det liffullaste och mest karaktäristiska konstverk som sökt sitt upphof ur Kalevalas värld.

R. Stigells monumentala „De skeppsbrutna“ hör, tack vare kompositionens betydenhet, det väldiga arbete som nedlagts på denna grupp och det sätt på hvilket arbetet utförts till det förgångna årets mest betydande arbeten. När man ser så mycken andlig kraft, års-

långa mödor och dramatiskt lif bundna i denna väldiga massa af bråklig gips, frågar man sig utan tvifvel med vemod, hvar i vårt land skall en grupp sådan som denna placeras, hvar finna det material som räddar den åt kommande tider, hvar de medel som plats och material fordra? — Att skapa utan annat ändamål än att skapa, utan utsigt till praktiskt utförande af en idé, vittnar om en sådan naiv, titanisk arbetskraft och själsspänstighet att man dervid står slagen af häpnad

och beundran. Det är ett indicium på det äkta konstnärskynnet.

I raden af den finska monumentala konstens skapelser inom måleriet ha vi att nämna A. Edelfelts Kristus och Magdalena. Skapad af en klart förstående, kritiskt anlagd konstnärssjäl, kommer det upphöjda höga icke fullt omedelbart till mötes, men ämnets verkliga originalitet, dess intima anslutning till folkdikten, det gedigna i teckningen, den gripande sanningen i Magdalenas ställning och anlete gifva denna tafla en hög rang bland vår tids konstverk.

UT I VERLDEN

af M. Wiik.

Landskapet har hos oss haft många intelligenta tolkare; bland skaran af konstverk har ett framför de andra gjort ett starkt intryck på referenten. Det är herr Wennerbergs „Sommardag på Hogland“, en kär och manlig bild der man väl kan anmärka mot vissa luftlösa enformiga partier, men der Hoglands klippor återgifvits i stora drag, der terrängen, landets karaktär och naturens storhet kommer fram med så mycken kraft och allvar att denna bild utan tvifvel måste anses stå öfver mängden af de landskapstaflor, som i snart sagt öfverskådlig mängd efterbildat vårt måleriska fädernesland.

Inom genremålningen har konstföreningens museum under det förflutna året riktats med tvenne förträffliga konstverk som, hvad utförande och innehåll beträffa, äro hvarandras antipoder. Den ena varmt känslfull, nästan sentimental, den andra ett slags nature morte, den förra, så att säga antydd, utförd i tidens smak i ett förträffligt luftperspektiv, i en poetisk clair obscur, den senare utarbetad klar som en holländsk genre från skolans bästa tid. Den förra, fröken M. Wiiks „Ut i världen“, den senare herr G. Berndtsons „Toiletten“. Hvardera konstverk af rang, alster af en långt drifven, en raffinerad konstfärdighet, höra de utan tvifvel till vårt museums bästa alster.

Till årets intressantaste konstföreteelser hörde pristäflan om dekorationer till universitetets festsal. Denna täflan artade sig till en generalrevy öfver hvad vi i målning kunde åstadkomma och blef en succé icke blott för segervinnaren utan äfven för den finska konsten. I denna täflan togo herrar A. Edelfelt, A. Gallén och E. Järnefelt del. A. Edelfelt eröfrade första priset d. v. s. beställningen. Hans väl skolade konstnärskap, hans gedigna studier, hans genom akademi-program i detta slag af uppgifter vunna vana och hans erfarenhet gaf honom ett betydande försteg framom medtäflarene. Den klara intelligenta anordningen, den historiska karaktären, det arkitektoniskt dekorativa intrycket gjorde att hans „Akademiens invigning“ (1640) kunde af prisjuryn omedelbart antagas till utförande. Denna vårt lands största historiemålning skall, vi hoppas det, inom en icke aflägsen tid intaga de tre midtalfälten å salens främre vägg. Frågan om sidofältens dekoration blef oafgjord. Edelfelts vackra förslag till

„Väckelseperioden under Porthans tid“ (1740), kunde icke vinna pluraliteten för sig. Herr Gallén hade inlemnat ett i hög grad liffullt, intressant och djerft förslag, skizzens flyktighet gjorde prisjuryn tveksam och herr Gallén anmodades att inkomma med samma skizz nogare utarbetade. Hvad perioden 1840 beträffar så hade herr Järnefelt löst den måhända bäst, men då hans förslag tog i anspråk trenne väggfält och endast tvenne funnos disponibla, enades juryn om att uppmana de täflande att inkomma med nya skizzer. Priset delades mellan herrar Gallén och Järnefelt, beställningen ansågs af juryn som första priset.

Ännu några landvinningar inom konsten ha vi att anteckna: bildandet af en ritskola i Wiborg. Initiativet till detta betydande företag, som af hvarje konstvän i vårt land helsats med glädje, har tagits af konsul E. Wolff och fru T. Frankenhäuser. Skolans direktion har som ledare för den nya anstalten antagit herr Arvid Liljelund, känd för sin eminenta förmåga som tecknare.

Hvad R. W. Ekman för ett halft sekel sedan planerade, en konstförening i Åbo, har blifvit en verklighet. Den 13:de mars 1891 stadfästes af vederbörande Åbo konstförenings stadgar. Ordförande för den nya föreningen är lektor G. Cygnæus. Två månader hade icke förflutit från den dag då föreningens stadgar fastställdes till öppnandet af dess första utställning den 11—28 maj i stadshuset. Utställningen, anordnad af herr V. Westerholm omfattade 168 nummer och var besökt af 2,500 personer. Inköp gjordes för en summa af 6,611 mark, deraf 3,611 för utlottningen.

Helsingfors, den 3 oktober 1891.

JAC. AHRENBERG.

Choses mystérieuses.

Den korta vinterdagen var slut. Det hade knappast varit riktigt ljusst på hela dagen; nu hade skymningen fallit på; det var rakt omöjligt att se arbeta nu mera.

„Det är tid att sluta“, — sade hon, som satt vid staffliet. Hon sköt med en suck undan lådan med pastellfärgerna, steg upp, rätade på sig, kisade med ögonen och såg granskande på sitt arbete.

Den unga frun, som suttit modell där borta i den stora antika länstolen, hvilken var en af den an-

språkslösa atelierns få dyrbarheter, reste sig långsamt och försiktigt. Hon höll i sina armar något tungt, mjukt och ljusst och gick på täspetsarna fram till målarinnan.

„Ser du, Emma“, — hviskade hon.

Gossen hade somnat. Han, som på taflan blickade fram så hjärteglad med sina stora ljusblå ögon uppsparrade såsom af förvåning öfver den obekanta världen rundt omkring, hade nu krupit ihop på moderns arm, borrat ned sitt lilla hufvud så djupt som möjligt, fast besluten att icke mera låta narra sig att

se upp, och hade somnat in med munnen halföppen och underläppen långt framskjuten.

De betraktade honom båda ett ögoblick småleende och tysta. Modern lade honom därefter varsamt ned på några sjalar och filter i ett soffhörn. Så gick hon bort till fönstret, där målarinnan ordnade sina pastellkritor, och såg öfver hennes axel nyfiket på arbetet på staffliet.

Taflan var endast börjad, men likheten var omisskännelig, just litens eget kysstäcka ansikte. Det var mycket likt — endast näsan borde varit annorlunda. Ja, kanske var den verkligen en uppnäsa, en sådan som barn hafva, men hon tyckte i alla fall, att Emma gärna hade kunnat betona det litet mindre. Hon hade alltid hoppats att gossen skulle få sin fars ståtliga krökta näsa, den skulle bli en ersättning för alla de lidanden, hon själf utstått för sin egen genomförargliga uppnäsa. Sedan gossen föddes, hade hon dagligen granskat hans näsa för att se, huru den småningom, naturligtvis alldeles småningom skulle krökas och antaga den efterlängtade formen. Och nu hade Emma här på porträttet gjort den så lik hennes egen, som ett bär liknar det andra, — det var riktigt förargligt.

Hon stod och funderade på, huru hon skulle säga Emma det så varsamt som möjligt och tillika så klokt, att hon kunde få henne att ändra det. Ty Emma hade mycket bestämda åsikter. Hon var riktigt löjlig i sin dyrkan af naturen och använde sådana starka uttryck. Hon brukade tala om „helgerån“, när man bad henne ändra en prick af det hon sett i naturen, och om „synd mot den heliga anda“, om man sade att naturen var ful.

„Är du nöjd med arbetet i dag, Emma“, — sade hon, likasom ville hon först försiktigt höra sig för, — „jag tycker att det gått ett bra stycke framåt“.

Emma vände sig mot staffliet. — „Å, ja — den där biten är inte så illa, — men här måste jag ändra, det här är inte nog tecknadt, det här, och här.“ —

„Men tycker du inte att gossens näsa är nästan för mycket uppnäsa, för mycket lik min? Han har snarare sin fars krökta; — kunde du inte ändra, helt litet bara?“ — — — Den unga fruns röst fick ett smekande tonfall.

„Se så, äro vi där nu igen“, — skrattade Emma. — „Vet du, den är verkligen så lik din egen, som det ena söta rosenröda lilla trynet liknar det andra.“

„Olyckligtvis“, — suckade fru Sigrid, utan att kunna återhålla ett leende öfver det realistiska uttrycket, — „tyvärr, men kunde du inte hjälpa upp det ett grand, bara helt litet?“ — Hon klappade väninnan på axeln.

„Äsch, det ni kalla att hjälpa upp, det är bara att förstöra alltsammans. Se nu till exempel — hvad är det, som ger karaktär åt ditt ansikte? Jo, just din näsa. Om du i stället hade en stel, rak, antik näsa midt i allt det röda och hvita, huru skulle den stå tillsamman med groparna i kinderna och ditt ljusa fjunfina hår? Tycker du verkligen att det långa raka strecket skulle förbättra det hela?“

De skrattade.

„Nej du“, — återtog Emma allt ifrigare, „naturen är vacker just sådan den är. Det finnes alltid sammanhang i naturen, — om man såvisst kunde leta rätt på det“, — tillade hon fundersamt.

Fru Sigrid vände sig bort med en suck. När Emma var vid ett sådant istadigt humör, var det icke värdt att söka öfvertyga henne.

„Se här har du något nytt“, — ropade hon öfverraskad, „när gjorde du det?“

„I går“, kom svaret från Emma, som stod borta i en vrå och tvättade pastellkritan af händerna.

Det var ett litet hufvud i profil, bara en studie. Dragen voro egentligen ganska alldagliga; det var konstnärinnans uppfattning, som var fin och vacker. Profilen stod kraftigt och ändå mjukt mot fonden, luften likasom dallrade öfver detta hufvud, som var vekt, känsligt och drömmande, utan att vara sentimentalt.

„Det är vackert“, — sade fru Sigrid med eftertryck.

„Ändå är det ansiktet icke regelbundet vackert“, — svarade Emma, i det hon kom fram till henne. — „Vår lärare i Paris brukade säga: „Il y a des choses mystérieuses dans la nature“. Han kunde vara alldeles hänryckt öfver något ansikte, som andra människor funno helt alldagligt, öfver någon liten landskapsbit, öfver något stycke, som man brukar kalla „död natur“. För honom var det inte betydelselöst, inte dödt. När han målade, förklarade han det, så att han alltid fick fram en ny sida, som andra icke märkt. Och han lät oss ana, att det icke var slut, med det han sett, att naturen är outtömlig, att den har hundrade möjligheter, bara man uppriktigt söker. — Han hade utbildat sin egen egendomliga teknik, men den skulle vi inte få efterapa, då blef han ond; — för det är inte däri det ligger, fastän människorna tro så. Hufvudsaken är att få ut något af allt det underbara, som naturen gömmer på — choses mystérieuses. — När man så griper det, drar fram det, målar det så att ljuset skälver däröfver — åh!“ — Emma vände sig mot fönstret, som släpte in den sista matta grå dager, som dog bort där ute. — „För ser du, — ljuset är ändå det bästa af allt här i världen.“

Emma talade mera till sig själf, än till väninnan. Fru Sigrid var icke böjd för att följa med hennes spekulationer öfver konst, isynnerhet, emedan hon sällan fann dem rätt klara. Ung, vacker och nygift, intresserade henne det handgripliga lifvet mycket mera.

„Emma, det är något egendomligt med dig. När du talar så där, går en sådan djup känsla genom hvad du säger och i en del af dina arbeten återfinner man samma känsla. Men en annan gång är du sedan igen själf en riktig stickelbärsbuske och så målar du något, som är riktigt strykfullt, likasom på trots, som om du skulle ångra det vackra, du gjort.“

„Hm.“ — Emma stod och gned sin palett, tills den blef alldeles blank.

„Har du aldrig varit kär, — Emma, — riktigt så kär att du tyckt att himmel och jord skulle förgås, om du ej fick honom?“

„Äsch“, — kom det föraktligt från Emma, i det hon slog igen färgskrinets lock med en dugtig smäll.

„Söta lilla Emma, du skulle visst kunna berätta något;“ — fru Sigrids röst fick ett mjukt tonfall. — „Innan Artur och jag förlofvade oss, berättade jag dig alltsamman, därför att vi voro så gamla vänner;“ — nu lät rösten förebrående. — „Vet du, det är så roligt att vara gift“, — kom det med ens som en jublande trumpetstöt efter ett ögonblicks tystnad.

„Nej, lämna nu de där otäcka färgerna, Emma, det är så mörkt att du ändå ser ingenting. Kom och sitt ned i soffan, så ha vi en liten pratstund i skymningen, tills liten vaknar och vi gå hem.“

Hon tog Emma smeksamt i armen för att draga henne ned till sig i soffan.

„Stilla Sigrid, — rör dig inte ur en fläck“, — skrek Emma entusiastiskt. — „Du skulle se, huru ditt hår nu i skymningen står vackert mot allt det grådaskiga rundt omkring, som en guldgloria så fint.“ —

Emma var med ens i stämning igen.

Det var nästan mörkt; man kunde numera se endast den lilla lysande punkten af Emmas cigarett. Hon hade lärt sig röka i Paris atelierer.

— — — — — „Tycker du det är underligt att jag är sådan“, — ljöd Emmas röst från soffan, medan cigarettens glimmade till såsom efter ett djupare drag. — „Såsom jag blifvit uppfostrad. Mamma dog, när jag var två år gammal. Pappa tänkte bara på sina affärer, vi barn sågo sällan till honom utom vid måltiderna och då satt han nästan alltid tyst. Min faster, som hade uppsikt öfver oss, var visst en mycket bra menniska, men hon gick helt och hållet upp i det enda ordet *plikt*. Hon var en stor frisk

människa utan nerver och utan känslor. Det hände sällan att hon talade till oss, utan att förmana oss eller förehålla oss våra plikter. Hon hade ett sätt att likasom hopa obehagliga plikter öfver sig själf och andra, men man får medge, att hon var strängt rättvis och själf lika samvetsgrant uppfylde de såkallade plikterna, som hon fordrade att vi skulle göra det. — Hvad min bror och jag hatade detta ord. Min bror kom emellertid snart hemifrån, och det är för resten alltid lättare för gossar att göra sig oberoende.“

„Jag hade redan tidigt klart för mig att jag skulle bli målarinna, men emedan ritning icke hörde till de af faster fastställda plikterna, fick jag inte arbeta därmed, innan jag slutat skolan. När våren kom med sina underfulla ljusa kvällar, när jag betraktade en vacker aftenhimmel eller såg den brokiga prakten i en skog om hösten, då kände jag hjärtat så öfverfullt att jag trodde det skulle sprängas, jag ville måla, det jag såg, ville finna något uttryck för det jag tänkte och kände, ville kunna säga det till någon lefvande varelse. Jag var ibland så jublande glad och ibland så djupt sorgsen — för ingenting . . . . . Och så jag längtade efter en enda fattig smekning . . . . . Jag kunde ibland nästan med en rysning känna, huru en mjuk hand strök öfver mitt hår och en öm kärleksfull röst fann ett smeknamn för mig . . . . . Så jag afundades någon, som fick en kyss . . . . . jag kunde få tårar i ögonen och vända mig bort. Ty jag skämdes att visa mina känslor, jag hade ju blifvit så van att alltid dölja dem. Jag dref gäck med allt det jag i hemlighet så lidelsefullt åträdde och kallade det sentimentalitet. Så blef jag satirisk och kritiskt mästrande . . . . . Jag tror jag en tid hållre skulle dött, än visat mina verkliga känslor.“

„Sedan jag slutat skolan, och man kom underfund med att jag värkligen hade anlag för teckning, fick jag börja på, och när professorn berömde mig, blef pappa stolt däröfver och jag fick teckna och måla så mycket jag ville. Det var nästan med raseri jag värnade om målningen, så att faster icke skulle få dra den in bland de förhatliga plikterna . . . . . Jag tror konsten blef för mig, hvad nöjen, hyllning, beundran, kärlek är för andra unga flickor. Jag lefde endast för den.“

„En sommar skulle jag ut på studieresa med några kamrater. För mig var en sådan färd detsamma som obegränsad frihet, detsamma som att få kasta de förhatliga plikterna ifrån mig och börja ett alldeles nytt lif. Jag visste inte, att jag tagit en del af det

gamla med: hånet och den affekterade känslolösheten . . . . . Jag visste det inte, förr än jag lärde känna honom.“

„Ah“, — — ljöd där borta i mörkret fru Sigrids röst. —

„Kom nu inte och tro att du skall få höra någon kärlekshistorie med förlofning och sådant där“, — klipte Emmas röst gäckande af.

Det var ett ögonblick alldeles tyst i den stora ateliern och cigarettens hade slocknat.

„Ja, han“, — sade Emma slutligen halfhögt, som om hon på afstånd sett någon, som hon hade väntat på. — „En afton kom han ned till stranden, där jag satt och målade några klippor, du vet, sådana där glänsande, blankslipade af vågorna, röda och spruckna och i remnorna några strandtallar med topparna krökta af sydvesten; det vackraste landskap jag vet på jorden“ — Emmas röst blef åter fulltonig, hon kom åter i stämning.

„Jag såg honom på långt håll, när han kom gående längs stranden. Spenslig och litet framåtlutad med tummarna instuckna i vestens ärmhål, medan rocken fladdrade för vinden, liknade han på afstånd en stor fågel, och jag tecknade genast en karrikatyr af honom. När han kom fram, frågade han, om han fick se på studien. Han sade genast, att han icke mycket förstod sig på konst, men att han älskade naturen.“

„Han bodde där i närheten hos en fiskare och skref på sin doktors-afhandling.“

„Sedan kom han ofta ned till stranden på kvällarna, men aldrig före den tid, jag vanligtvis brukade sluta arbetet . . . . . Så följdes vi åt hem, eller också kunde vi bli kvar där nere på klipporna, som ännu voro alldeles varma efter dagens sol. Vi hade hafvet rundt om oss så underbart tyst och stämningsfullt och senare när det led mot hösten, kunde man se Hangö fyr blänka och försvinna och så åter blänka till“ . . . . .

„Aldrig har jag sett en uppriktigare människa, än han var. Han talade icke särdeles mycket, han kunde sitta tyst långa stunder, men han sade aldrig något banalt.“

„I början tyckte jag, att det låg något kalkborgerligt i detta lugn och slog omkring mig med de vildaste paradoxer för att synas originell. Jag hånade det enkla och naturliga och pockade på konstnärens undantagsrätt.“

„Då brukade han se på mig litet förvånad och säga: det menar ni inte, fröken.“

„Hans föräldrar hade bott i utlandet, där han själf äfven tillbragte sin barndom och första ungdom. Genom vanan att umgås med främmande människor, hade han fått ett sätt att säga ut sin mening utan lidelse och utan att sära. Det var icke såsom de flesta här hemma göra, hvilka tro sig vara uppriktiga, blott när de säga något riktigt ohöfligt eller obehagligt.“

„För mig var det något underbart att se och höra, att man icke behöfver dölja sina känslor såsom något skamligt, att plikt är något som man kan hafva glädje af och älska, att man får tala om det som rör sig djupast inom en, och att just det bästa af allt är att söka gifva det en form eller söka något uttryck därför.“

„Jag stred emot, fastän jag var så jublande glad. Allt det gamla, som i så många herrans år hade blifvit satt i mig, kunde ju icke gå bort med ens“ . . .

„Så jag målade den sommaren. Kamraterna häpnade. När jag på hösten kom åter till Helsingfors, tyckte min lärare, att jag gjort sådana framsteg och att där fans så mycken talang i studielapparna, att pappa blef både belåten och stolt och öppnade på pungen. Så for jag till Paris“ . . . . .

„Nå — men han“, — afbröt fru Sigrid tystnaden. Stämman var icke som förut nyfiket frågande, utan dallrade af sympati. Det kom så sakta, att orden likasom smögo sig in i tystnaden och skymningen. Det kom så likt ett eko af bådas känslöstämning, att Emma svarade, som om hon svarat på sina egna tankar:

„Han är död. Han hade ofta talat om, att han icke skulle lefva länge, men han sade det alltid så lugnt och lidelsefritt att jag aldrig trodde det betydde något, utan bara var melankoli. Han kunde ibland vara så melankolisk och ängslig, och då hade jag brukat göra narr af honom och kalla honom pjåkig och barnslig.“

„När jag kom från Paris, var han mycket sjuk, dödssjuk . . . . . Jag såg honom endast en gång sedan. Han hade önskat att jag skulle komma. Då var han så blek och aftärd, riktigt genomskinlig. Han frågade mig om mina studier och om Paris, där han själf bott såsom barn, men det föreföll, som om allt detta jordiska redan skulle varit långt borta och fått vika för det stora mystér, som nalkades“ . . . . .

„När jag gick, böjde jag mig ned och kysste honom. Jag tror han förstod mig, ty han lät handen glida öfver mitt hår ett ögonblick, så där mjukt och smekande, som jag alltid så innerligt längtat att någon skulle göra . . . . . Och nu kändes det tungt

..... Det fins människor, som man aldrig kan tänka sig såsom gamla, som icke tyckas bestämda att leva. — Jag skulle aldrig kunnat tänka mig honom som embetsman — han var jurist — eller som familjefar med en hel hop hvardagsbekymmer .....

Men när det bästa i min konst får bryta igenom, då har jag honom att tacka för det. — Underbart huru en människa kan invärka på en annan, om hon är riktigt sann, — — — — det är andens „choses

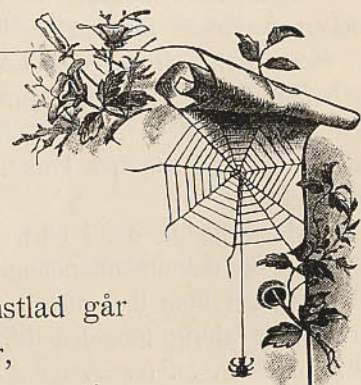
mystérieuses“, — — hvarför anser man det inte oftare löna mödan att leta efter dem?“ — — —

Ur mörkret där borta ljud med ens gossens genomträngande skrik. De båda unga kvinnorna sprungo upp. Liten hade vaknat, han var rädd för mörkret och ensamheten, skrek högljudt, pockande och lifskraftigt, och han fick genast svar.

HELENA WESTERMARCK.

Kinesiska muren.

Så mången en mandarin i litteraturen bevakar med viktig min kinesiska muren.

Den muren, de dragit omkring sitt himmelska rike, där konsten är kling-klang-kling, men känslor unike.

Där skönheten konstlad går på stympade fötter, där herskaren *god ton* står med hundraårs rötter . . .

Vi löpa ej längre till storms, vi le, där vi stannat, vi stå där som Luther i Worms och kunna ej annat.

KARL A. TAVASTSTJERNA.

En nordisk universitetskalender.

Ningen lär förneka, att ju hos oss kannedomen om de nordiska universiteten, med undantag af vårt eget, är ganska ringa. Och icke mycket bättre står det till vid Nordens öfriga högskolor. Man torde våga påståendet, att de alla leva mer än önskvärdt isolerade från hvarandra. Den politiska skandinavismen i seklets midt åsyftade visserligen ett närmande äfven på detta område, och det vore orättvist att icke erkänna, att den lämnat några spår efter sig. Vi syfta närmast på de nordiska studentmötena. Men skandinavismens drömmar gingo endast delvis i fullbordan, och för större delen af det yngre släktet torde dess syften numera vara så godt som okända. Den väldiga begeistring som fick ett uttryck i nämnda rörelse har åter domnat bort, eller söker sig åtminstone ganska sällan luft. Det var måhända just skandinavismens politiska tendenser som gjorde, att rörelsen så hastigt blef gammal. Om så är fallet, är skadan kanhända icke obotlig. En skandinavisk konsolidering på vetenskapens, närmast på högskolornas, område utan politiska biasfakter är förhända ännu möjlig. Att en sådan är i hög grad önskvärd torde envar vän af nordens folk och kultur utan vidare medgifva.

Att nu förslaget om ett åter närmande emellan de nordiska högskolorna ser dagen på denna sida om Östersjön torde vara lätt förklarligt, åtminstone för våra vänner i de skandinaviska länderna. Vårt land ligger så långt från kulturens centra, att vi finländare ha ett större behof än andra nordbor af stöd från dem, som äro längre komna än vi. Det är dock icke någon nationel egen nytta som dikterar vårt förslag. Vi inse, att ett samarbete emellan de nordiska universiteten, i det syfte vi tänka oss detsamma, vore till nytta äfven för Danmark, Norge och Sverge, och att det kunde lända den moderna kulturen till verkligt gagn — denna kultur, som ju i vår tid erhållit så många betydelsefulla insatser från den germaniska Norden. Vi inse äfven till fullo, att vårt förslag kan realiseras endast för så vidt de åsikter vi uttalat hyllas någotsånär allmänt bland dem, hvilka saken gäller.

Ett medel i och för åstadkommandet af ett närmande emellan de nordiska högskolorna vore en nordisk universitetskalender. Vi vilja här korteligen framhålla huru vi tänkt oss saken.

Som känt utkommer två gånger hvarje år i Berlin en „Deutscher Universitäts-Kalender.“ Den utges

före ingången af hvarje vinter- och sommarester samt innehåller allehanda upplysningar om förhållandena vid universiteten och andra vetenskapliga läroinrättningar i Tyskland, Schweiz, Östersjöprovinserna samt Österrike-Ungern. Framför oss ligger kalendern för vintersemestern 1888—89. Den innehåller på sina 280 sidor (förutom annonsbilagan) uppgifter öfver 25 högskolor i Tyskland, 7 i Schweiz, 1 i Östersjöprovinserna, 9 i Österrike-Ungern samt dessutom några upplysningar om högskolorna i Paris. Det är denna kalender som vi ville se som förebild för den af oss föreslagna nordiska universitetskalendern. I vissa punkter måste de väl uppställas annorlunda, men i hufvudsak synes den tyska kunna tjäna som mönster för den nordiska, för så vidt denna skall utgöra en vägledning för de vetenskapsmän, studenter och öfriga medborgare, som önska introducera sig i förhållandena vid Nordens universitet. Vår kalender borde således innehålla:

1) Uppgifter öfver lefnadsförhållanden (rum, priser m. m.) i Nordens 7 universitetsstäder: Göteborg, Helsingfors, Kristiania, Köpenhamn, Lund, Stockholm och Upsala. 2) Förteckning öfver professorer, docenter och andra lärare vid högskolorna, äfven polytekniska institut, vetenskapsakademier m. m., samt uppgifter öfver hvad envar ärnar föreläsa under det kommande året. 3) Uppgifter öfver universitetslärares förnämsta vetenskapliga arbeten. 4) Förteckning öfver allt akademiskt tryck under sistförflutna år. 5) Uppgifter öfver bibliotek, samlingar och vetenskapliga samfund i resp. städer. 6) Redogörelse för immatrikulations- och examensväsendet. 7) Redogörelse för studentkårer, -föreningar och -nationer. 8) Förteckning öfver personer från andra nordiska universitet, som under det förgångna året studerat vid de skilda högskolorna. 9) Diverse statistiska data och andra uppgifter af allmänna intresse (semestrarnas början och slut, stipendier etc.).

Det framgår af det föregående, att vi tänka oss denna publikation som periodisk, och anse vi att den tillsvidare borde utges en gång om året, före ingången af höstterminen (vintersemestern). Den kunde måhända tryckas ett år i en, ett annat i en annan nordisk universitetsstad, men borde dock i hufvudsak vara lika uppställd och utstyrd hvarje år. Måhända vore det äfven lämpligt, att en enda förläggarfirma toge saken om hand samt uppdroge dess utarbetande åt lämpliga

personer, hvilka i så fall nödvändigtvis borde erhålla nödiga upplysningar från högskolornas allmänna kanslier. Om detta möjligtvis på något håll stötte på svårigheter, så taga vi för gifvet, att yngre universitetslärare icke skulle saknas, de där för sakens skull förbunde sig att träda i myndigheternas ställe. Vi påpeka i förbigående, att den tyska kalendern till största delen stöder sina uppgifter på officiella rapporter.

Vi inse till fullo, att företaget icke är altför lätt att åstadkomma, isynnerhet det första året. Men när början engång blifvit gjord, tänka vi att svårigheterna efterhand skulle minskas. Att kalendern finge så många afnämare, att dess utgifvande bure sig, anse vi icke håller oantagligt. Redan universitetslärarnes antal vid de 7 nordiska högskolorna är så pass stort (i Helsing-

fors ungefär 110, Upsala c. 130, Lund inemot 100 o. s. v.), att de redan borde kunna upprätthålla en mindre upplaga. Det är dock bland de 4 à 5 tusen nordiska studenterna som kalendern själfvallet hade att räkna på sina flesta afnämare, likasom den äfven vore till största nytta för dem. Ty genom en sådan kalender skulle kännedomen om föreläsningar, vetenskapliga arbeten o. s. v. i sådan mån spridas bland den akademiska ungdomen, att den utan tvifvel finge lust att mera än hittills gästa främmande nordiska högskolor, något som vi anse för högeligen önskvärdt. För öfrigt må vårt förslag tala för sig själf. Framtiden skall väl utvisa, huruvida det väcker anklag och om planen kan realiseras i praktiken.

ERNST LAGUS.

Tyroler-kväll.

Det kvällas öfver Tyrolens land,
man jodlar högt upp i bergen,
i vester slocknar ren solens brand
och alpen blir röd i färgen.

Bak fjellet fullmånen tittar ned,
det glimmar i bäckens vatten.
Oändligt ljuf öfver skog och led
sig breder den stilla natten.

Aftonglöden på evig snö
i dunkel långsamt förbrinner.
Herdelurarnas toner dö
och ekot af dem försvinner.
Hem till hyddan bland äppelträn
från dagens möda man vänder,
böjer först vid kapellet knän
med andakt och knäppta händer.

Då längs floden ett järnvägståg
ur tunnelns öppning ses ila,
lyktsken skimrar på vattenvåg,
det framåt går utan hvila.
Mellan bergen ett genljud än
man hör af hvisselsignalen,
nästa stund är det tyst igen —
nu slumrar den fagra dalen.

Fjärran där invid Glockners topp
en kornblix bländande flamar,
lyser brutna konturer opp
af alpens taggiga kammar.
Måne, stjernor, sitt blida sken
ut öfver Tyrolen tömma —
två och två eller en och en
turisterna stå och drömma.

JONATAN REUTER.

Musiklifvet i Helsingfors 1891.

Det göres mycket musik i Helsingfors. Utom konserter af utländska och inhemska artister ha vi under säsongen orkestrernas månadtliga sinfonikonserter och populära konserter två à tre gånger i veckan, musikinstitutets tvänne årskonserter och musikafnarn hvarann vecka, institutets offentliga elevuppvisningar, orkesterskolans uppvisningar, opereterna och sångstyckena på svenska teatern, konserterna af studentsångföreningar, arbetarföreningar och privata körer, folkkonserterna om söndagarna, varietéföreställningarna med sång och musik, militärmusiken ute i det fria under vår och sommar, m. m., m. m. I hemmen musiceras dessutom flitigt och många enskilda föreningar för idkande af kamarmusik existera. Intresset för musik är kort sagdt stort. De dagliga tidningarna skulle icke våga lämna sig utan musikreferent, ty hela den stora publik som njuter af musik i den form den offentligen erbjudes vill läsa ett grundligt omdöme öfver prestationerna och lika grundligt i sin tur kritisera kritiken.

Får man bedömma graden af ett samhälles civilisatoriska intressen efter den förkärlek med hvilken den musikaliska konsten omhuldades — och detta är man ju i viss grad berättigad till — skulle exponenten för Helsingfors stad bli hög nog.

Hufvudstadens publik har i själfva verket sedan gammalt ryktet om sig att vara en mycket musikalisk publik. Sanningen häraf ha resande konsertörer nog samt fått erfaras, ehuru under senare tider på ett för dem icke precis angenämt sätt. Publikens vill nämligen dra sig för att numera offra tid och pengar på konsertbesök, af skäl att man blifvit så pass Feinschmecker, att endast det bästa är godt nog, och så af den plausibla anledning att vi här i Helsingfors kunna göra musik — och god musik — gudi nog själfva. Herrar konsertörer få altså se sig om efter en annan marknad.

Det är min lifliga öfvertygelse att detta aftagande intresse för utländska konsertgifvare verkligt beror på att Helsingfors publik blifvit — eller rättare är — så musikalisk, icke på att publiken skulle blifvit omusikalisk, såsom några dyrkare af det gamla goda konsertväsendet förmena. Saken

är nämligen den, att de stora virtuuskonserternas tid börjar lida mot sitt slut, detta beroende på de enormt högt uppdrifna fordringar man i våra dagar ställer på en utöfvande konstnär och på de fordringar han i följd häraf tvingas att ställa på sig själf. Med den högre förpliktelsen följer äfven ett konstnärligare val af program. Hvem minnes icke de brokiga pianistprogrammen för tio år tillbaka: Beethoven, Chopin, Schumann, Liszt, Heller, Spindler etc. — alt om hvartannat. I vintras försökte en tysk pianist komma fram med ett dylikt plockgods-program. Försöket hämnade sig. En handfull personer öfvervar konserterna och den till par dagar senare annonserade konserten n:o 2 måste inhämmas.

Programmet saknade medelpunkt. Detta var hela saken.

Nu sträfvar man att koncentrera intresset kring några få, men betydelsefulla numror, helst en klaverkonsert med orkesterackompanjemang. Man må observera de till antalet musiknumror så blygsamma, men kvalitativt så storartade konsertprogram mästare sådana som Eugen d'Albert, Bülow, Busoni m. fl. uppställa, för att genast fatta skillnaden mellan för och nu, mellan virtuos och konstnär.

Så kommer ännu en omständighet. Allting sträfvar i våra dagar till massvärkan. Det enorma, det amerikanska, altså praktiskt duktiga och gedigna skall äfven göra sig gällande på musikens område. Operan med sitt stora uppbåd af lyriska och sceniska krafter är samtidens musikaliska älsklingsform. Äfven i konsertsalen skall det monströsa på ett eller annat sätt spela in. Där af den ovilkorliga lockelse som s. k. monstrekonserter med hundratals exekverande musiker utöfva på den stora publiken. Under vanliga förhållanden erbjudas väl icke några „monstrekonserter“, allra minst hos oss, men vi få hålla till godo med *den* kvantitativt största form af konserter som vi ega tillgång till: orkester- och körkonserterna. Det är dessa som numera spela hufvudrollen i vårt musiklif, själfvallet till bättnad för dettas sunda utveckling.

Naturligtvis eger fortfarande en stor konstnärs namn fullgod klang hos oss; han skall aldrig sakna publik. Men de stora konstnärerna växa gud bättre